Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
PRIITA PIKAMÄEA
od 7. srpnja 2022.[1]

Predmet C-404/21

WP
protiv
Istituto nazionale della previdenza sociale,
Talijanska Republika

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Tribunale ordinario di Asti (Redovni sud u Astiju, Italija))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Osoblje ESB-a – Mirovinska prava stečena u nacionalnom sustavu prije stupanja u službu Unije – Prijenos u mirovinski sustav Unije – Nacionalni propis ili nacionalna upravna praksa koji ne omogućuju taj prijenos – Nepostojanje provedbenog internog zakonodavnog akta ili posebnog sporazuma između države članice radnika ili njegova instituta nadležnog za socijalnu sigurnost i institucije Unije”

I. Uvod

1. Cilj zahtjeva za prethodnu odluku koji je na temelju članka 267. UFEU-a uputio Tribunale Ordinario di Asti (Redovni sud u Astiju, Italija) jest tumačenje članka 4. stavka 3. UEU-a, članaka 45. i 48. UFEU-a, članka 11. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju za dužnosnike Europske unije (u daljnjem tekstu: Pravilnik o osoblju) i članka 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje Europske središnje banke (ESB) (u daljnjem tekstu: Uvjeti zaposlenja za osoblje ESB-a).

2. Taj je zahtjev je upućen u okviru spora između WP-a i Istituta nazionale della previdenza sociale (Državni zavod za socijalnu sigurnost (INPS), Italija) i Talijanske Republike u pogledu prijenosa u mirovinski sustav ESB-a aktuarske protuvrijednosti koja odgovara mirovinskim pravima koja su stečena u tužiteljevu korist u okviru INPS-ova Fonda Pensioni Lavoratori Dipendenti (Mirovinski fond za radnike).

3. Sud koji je uputio zahtjev postavlja Sudu dva pitanja koja se odnose na to može li član osoblja ESB-a u ESB-ov mirovinski sustav prenijeti svoja imovinska prava stečena u talijanskom mirovinskom sustavu ako ne postoji sporazum između ESB-a i Talijanske Republike kojim se predviđa takav prijenos. Ovaj predmet pruža Sudu priliku da pojasni koje su obveze država članica prema ESB-u na temelju prava Unije kada je riječ o donošenju mjera koje su potrebne kako bi se osigurao takav prijenos mirovinskih prava.

[1] Izvorni jezik: francuski

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

1. Protokol o ESSB-u i ESB-u

4. Člankom 36. Protokola (br. 4) o Statutu Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke, priloženog UEU-u i UFEU-u[2] (u daljnjem tekstu: Protokol o ESSB-u i ESB-u), određuje se:

„36. 1. Upravno vijeće, na prijedlog Izvršnog odbora, utvrđuje uvjete zaposlenja osoblja ESB-a.

[…]”.

2. Protokol o povlasticama i imunitetima

5. U članku 14. Protokola (br. 7) o povlasticama i imunitetima Europske unije, koji je priložen UEU-u i UFEU-u[3] (u daljnjem tekstu: PPI), navodi se:

„Europski parlament i Vijeće, uredbama, u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom i nakon savjetovanja sa zainteresiranim institucijama, utvrđuje program prava iz socijalne sigurnosti za dužnosnike i ostale službenike Unije.”

6. Na temelju njegova članka 22. prvog stavka protokol o povlasticama i imunitetima primjenjuje se i na ESB, na članove njegovih tijela i na njegovo osoblje, ne dovodeći u pitanje odredbe Protokola o ESSB-u i ESB-u.

3. Pravilnik o osoblju

7. U skladu s njegovim člankom 1., Pravilnik o osoblju primjenjuje se na dužnosnike Unije.

8. U članku 1.a stavku 1. Pravilnika o osoblju navodi se:

„Za potrebe ovog Pravilnika o osoblju, dužnosnik Unije’ znači svaka osoba koja je u skladu s ovim Pravilnikom o osoblju imenovana dužnosnikom na stalno radno mjesto u jednoj od institucija Unije na temelju akta koji je izdalo tijelo za imenovanje te institucije.”

9. Člankom 11. stavkom 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju određuje se:

„[…]

2. Dužnosnik koji stupi u službu Unije nakon što je:

– napustio službu državne uprave, nacionalne ili međunarodne organizacije,

[2] SL 2016., C 202, str. 230.

[3] SL 2016., C 202, str. 266.

ili

– obavljao djelatnost u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe,

ima pravo, nakon što ga se imenuje na stalno radno mjesto, ali prije nego što ispuni uvjete za isplatu starosne mirovine u smislu članka 77. Pravilnika o osoblju, na to da se Uniji isplati kapitalizirana vrijednost mirovinskih prava koje je stekao na temelju tog prethodnog radnog odnosa, ažurirana na stvarni datum prijenosa.

U tom slučaju tijelo za imenovanje institucije za koju dužnosnik radi, uzimajući u obzir osnovnu plaću i dob dužnosnika te devizni tečaj na datum podnošenja zahtjeva za prijenos, utvrđuje na temelju općih provedbenih uredaba broj godina mirovinskog staža koji će mu se priznati u okviru mirovinskog sustava Unije s obzirom na prethodni staž i na temelju prenesene kapitalizirane vrijednosti, nakon što se odbije iznos koji predstavlja povećanje vrijednosti kapitala od datuma podnošenja zahtjeva za prijenos sredstava do stvarnog datuma prijenosa.

Dužnosnik može iskoristiti ovu mogućnost samo jedanput za pojedinu državu članicu i pojedini mirovinski fond.”

4. CEOS

10. Člankom 1. Uvjeta zaposlenja ostalih službenika Europske unije (u daljnjem tekstu: CEOS) određuje se:

Ovi Uvjeti zaposlenja primjenjuju se na službenike zaposlene na temelju ugovornog odnosa s Unijom. To su sljedeći službenici:

– privremeno osoblje,

– ugovorno osoblje,

[…]”.

11. Na temelju članka 39. stavka 2. odnosno članka 109. stavka 2. CEOS-a, članak 11. stavak 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju primjenjuje se na privremeno osoblje i ugovorno osoblje.

5. Uvjeti zaposlenja za osoblje ESB-a

12. Postupajući osobito na temelju članka 36. stavka 1. Protokola o ESSB-u i ESB-u, Upravno vijeće ESB-a utvrdilo je Uvjete zaposlenja za osoblje ESB-a, čijim se člankom 9. točkom (c) određuje:

„Ovi se uvjeti zaposlenja ne uređuju nijednim posebnim nacionalnim pravom. ESB primjenjuje (i) opća načela prava zajednička državama članicama, (ii) opća načela prava Unije i (iii) pravila sadržana u uredbama i direktivama Unije koja se odnose na socijalnu politiku i upućena su državama članicama. ESB provodi te pravne akte kad god je to potrebno. Preporuke Unije u području socijalne politike uzimaju se u obzir na odgovarajući način. U svrhu tumačenja prava i obveza predviđenih ovim uvjetima zaposlenja, uzimaju se u obzir načela utvrđena uredbama, pravilima i sudskom praksom koji su primjenjivi na osoblje drugih institucija Unije.”

13. U članku 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a navodi se:

„(a) ESB sklapa sporazume i donosi mjere u skladu s drugim mirovinskim sustavima, drugim organizacijama i vladama koje utvrđuje, u svrhu prihvaćanja prijenosa novčanih iznosa u [ESB-ov mirovinski sustav], za članove koji su dovršili svoje probno razdoblje u ESB-u.

[…]”.

B. Talijansko pravo

14. Člankom 1. leggea n. 29 – Ricongiunzione dei periodi assicurativi dei lavoratori ai fini previdenziali (Zakon br. 29 o zbrajanju razdoblja osiguranja radnika u svrhu socijalne sigurnosti) od 7. veljače 1979.[4] određuje se:

„Radniku zaposlenom u javnom ili privatnom sektoru koji je prijavljen ili koji je bio prijavljen u obvezno osiguranje u okviru sustava socijalne sigurnosti koje odgovara općem obveznom invalidskom i mirovinskom osiguranju radnikâ kojim upravlja INPS ili koji su doveli do isključenja ili izuzeća od tog osiguranja, priznaje se mogućnost da radi ostvarivanja prava na jedinstvenu mirovinu u bilo kojem trenutku traži zbrajanje svih razdoblja obveznih, dobrovoljnih i fiktivni doprinosa uplaćenih u okviru navedenih oblika socijalne sigurnosti na temelju prijave u opće obvezno osiguranje i otvaranja odgovarajućih matičnih evidencija osiguranikâ u tom sustavu općeg obveznog osiguranja. U tu svrhu zavod države podrijetla prenosi u navedeno opće obvezno osiguranje iznos doprinosa koji su uplaćeni tom zavodu […].”

15. Člankom 18. leggea n. 115 – Disposizioni per l’adempimento degli obblighi derivanti dall’ appartenenza dell’Italia all’Unione europea – Legge europea 2014 (Zakon br. 115 o odredbama za ispunjavanje obveza koje proizlaze iz članstva Italije u Europskoj uniji – Europski zakon iz 2014.) od 29. srpnja 2015.[5] određuje se:

„1. Od 1. siječnja 2016. građani Europske unije […] koji su prijavljeni ili koji su bili prijavljeni u opće obvezno invalidsko i mirovinsko osiguranje radnikâ te osiguranje za nadživjele osobe imaju pravo na zbrajanje razdobljâ osiguranja u Uniji s razdobljima osiguranja u međunarodnim organizacijama.

2. Zbrajanje iz stavka 1., ako je to potrebno za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, mirovinu zbog smanjene radne sposobnosti ili mirovinu za nadživjele osobe, može se zatražiti pod uvjetom da ukupno trajanje razdobljâ osiguranja ostvarenih u skladu s talijanskim zakonodavstvom iznosi najmanje pedeset i dva tjedna i da se razdoblja koja se zbrajaju ne preklapaju.

3. Zbrajanje razdobljâ osiguranja može se ostvariti na zahtjev dotične osobe koji se podnosi talijanskom institutu nadležnom za socijalnu sigurnost u kojoj je ta osoba ostvarila razdoblja osiguranja. U slučaju da bivši zaposlenik međunarodne organizacije stekne pravo na davanja koja se predviđa talijanskim zakonodavstvom a da nije potrebno zbrajati razdoblja osiguranja ostvarena u međunarodnoj organizaciji, talijanski institut nadležan za socijalnu sigurnost izračunava mirovinu isključivo na temelju razdoblja osiguranja ostvarenih u okviru talijanskog mirovinskog sustava. U slučaju kada bivši zaposlenik međunarodne organizacije stekne pravo na davanja predviđena talijanskim zakonodavstvom samo na temelju zbrajanja razdobljâ osiguranja

[4] GURI br. 40 od 9. veljače 1979., str. 1317.

[5] GURI br. 178 od 3. kolovoza 2015., str. 1.

ostvarenih u međunarodnoj organizaciji, talijanski institut nadležan za socijalnu sigurnost uzima u obzir razdoblja osiguranja ostvarena u okviru sustava mirovinskog osiguranja međunarodne organizacije, osim onih za koja je isplaćena naknada, kao da su ostvarena u skladu s talijanskim zakonodavstvom, i izračunava iznos davanja isključivo na temelju razdoblja osiguranja ostvarenih u skladu s talijanskim zakonodavstvom.

4. Mirovinska davanja isplaćena u skladu s ovim člankom smatraju se mirovinama u svim pitanjima koja se odnose na učinke koji proizlaze iz primjene talijanskog zakonodavstva.

5. Razdoblja zaposlenja u međunarodnoj organizaciji mogu se, s obzirom na to da ne daju pravo na mirovinu na teret mirovinskih fondova te međunarodne organizacije, otkupiti u okviru talijanskog mirovinskog sustava u skladu sa zakonodavstvom kojim se uređuje otkup razdoblja zaposlenja ostvarenih u inozemstvu. Pravo na otkup ostvaruju, među ostalim, nadživjele osobe zaposlenika međunarodne organizacije, pod uvjetima predviđenim pravilima talijanskog instituta nadležnog za socijalnu sigurnost od kojeg se traži otkup.

[…]”

16. U INPS-ovoj okružnici br. 14 od 23. siječnja 2001. navodi se da je 24. studenoga 2000. sklopljen sporazum između INPS-a i Europske investicijske banke (EIB) radi prijenosa prava koja je steklo osoblje banke. Člankom 2. tog sporazuma utvrđuje se:

„Član osoblja koji je zaposlen u trenutku podnošenja zahtjeva može podnijeti zahtjev za prijenos mirovinskih prava izravno INPS-u i o njemu obavijestiti EIB, i to za razdoblja osiguranja koja je potvrdio INPS, a koja nisu dovela do isplate mirovine.

EIB od INPS-a zahtijeva aktuarsku protuvrijednost koja odgovara pravima stečenima u okviru predmetnog fonda […], izračunanu na temelju pravila kojima se uređuju mirovine u okviru predmetnih fondova na dan podnošenja zahtjeva […].

[…]

INPS obavještava dotičnu osobu i EIB o iznosu koji treba prenijeti, umanjenom za troškove registracije, u roku od šezdeset dana od trenutka u kojem podnositelj zahtjeva primi odobrenje i u naredna tri mjeseca izvršava prijenos iznosa koji su uvećani [za kamate] po zakonskoj stopi koja je na snazi u Italiji tijekom razdoblja od datuma primitka odobrenja i [datuma] vrijednosti kredita; preneseni iznosi ne mogu premašiti otkupnu vrijednost koju je izračunao EIB u skladu s odredbama vlastitog poslovnika”.

III. Činjenice iz kojih proizlazi spor, glavni postupak i prethodna pitanja

17. Osoba WP član je osoblja ESB-a od 1. ožujka 2012. Od 1. kolovoza 1982. do 24. veljače 2012. radila je u Italiji kao zaposlenik kod privatnog poslodavca koji joj je uplaćivao obvezne doprinose u mirovinski fond za radnike INPS-a. Osoba WP je 12. prosinca 2016. zatražila od INPS-a prijenos u ESB-ov mirovinski sustav aktuarske protuvrijednosti koja odgovara mirovinskim pravima koja su stečena u njezinu korist u okviru tog mirovinskog fonda ili, podredno, kapitalizirane vrijednosti koja proizlazi iz mirovinskih doprinosa uplaćenih u mirovinski fond, izračunanih na temelju pravila kojima se uređuju mirovine u okviru tog fonda.

18. INPS je odbio zahtjev osobe WP jer nije moguće izvršiti traženi prijenos zato što ne postoji poseban zakonodavni akt ili bilateralni sporazum. Odlukom od 11. travnja 2018. upravna tužba osobe WP protiv odbijanja njezina zahtjeva, podnesena 28. studenoga 2017., proglašena je nedopuštenom.

19. Osoba WP zatim je podnijela tužbu sudu koji je uputio zahtjev kako bi se, najprije, utvrdila i proglasila obveza INPS-a i/ili Talijanske Republike da donesu sve mjere koje su potrebne kako bi se u ESB-ov mirovinski sustav prenio određen iznos koji odgovara mirovinskim pravima koja su stečena u njezinu korist i, slijedom toga, naložilo INPS-u i/ili Talijanskoj Republici da donesu sve mjere koje su potrebne kako bi se taj iznos prenio u ESB-ov mirovinski sustav. Podredno, osoba WP zahtijeva da se utvrdi i proglasi obveza INPS-a i/ili Talijanske Republike da u ESB-ov mirovinski sustav prenesu određeni iznos na ime naknade štete i da se stoga INPS-u i/ili Talijanskoj Republici naloži da u ESB-ov mirovinski sustav prenesu taj iznos na ime naknade štete.

20. Sud koji je uputio zahtjev pita dodjeljuje li se pravom Unije ESB-ovu zaposleniku pravo na prijenos u ESB-ov mirovinski sustav mirovinskih prava stečenih u institutu nadležnom za socijalnu sigurnost države članice i treba li i to pravo priznati neovisno o donošenju nacionalnog pravila za prijenos ili sklapanje posebnog sporazuma između dotične države članice ili predmetnog nacionalnog instituta nadležnog za socijalnu sigurnost i ESB-a, kojim se utvrđuju načini provedbe tog prava. Sud koji je uputio zahtjev upućuje na nekoliko odredbi prava Unije, kao i na s tim povezanu sudsku praksu a da pritom ne dolazi do jasnog zaključka.

21. Budući da je smatrao da ishod spora ovisi o tumačenju prava Unije, Tribunale Ordinario di Asti (Redovni sud u Astiju, Italija) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članke 45. i 48. UFEU-a, članak 4. UEU-a, članak 11. Priloga VIII. [Pravilniku o osoblju] i članak 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a tumačiti na način da im se protivi nacionalno zakonodavstvo ili nacionalna upravna praksa koji radniku države članice koji je uplaćivao doprinose nacionalnom zavodu za socijalnu sigurnost i koji trenutačno radi u instituciji Unije, kao što je ESB, ne omogućuju da u mirovinski sustav navedene institucije prenese mirovinske doprinose koje je uplatio u okviru sustava socijalne sigurnosti u svojoj državi?

2. Treba li, osobito s obzirom na prethodno pitanje, omogućiti prijenos doprinosa, čak i ako ne postoji nacionalni zakonodavni provedbeni akt ili poseban sporazum između države članice radnikova podrijetla ili države u kojoj se nalazi njegov mirovinski fond, s jedne strane, i institucije Unije, s druge strane?”

IV. Postupak pred Sudom

22. Odluku kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku od 13. siječnja 2021. tajništvo Suda zaprimilo je 30. lipnja 2021.

23. Stranke glavnog postupka, talijanska, grčka, španjolska, poljska i portugalska vlada, Europska komisija te ESB podnijeli su pisana očitovanja u roku određenom u skladu s člankom 23. Statuta Suda Europske unije.

24. U skladu s člankom 76. stavkom 2. Poslovnika, Sud je odlučio da neće održati raspravu.

V. Pravna analiza

A. Uvodne napomene

25. Kao što je to navedeno u uvodu, svojim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev traži od Suda da pojasni koje su obveze država članica na temelju prava Unije kada je riječ o donošenju mjera koje su potrebne kako bi se osigurao prijenos u ESB-ov mirovinski sustav mirovinskih prava člana osoblja ESB-a stečenih u nacionalnom mirovinskom sustavu. Čini mi se da je u kontekstu ovog predmeta nužno dati pojašnjenja s obzirom na osobito pasivno ponašanje talijanskih tijela u odnosu na ESB-ov prijedlog da sklopi sporazum kojim se izričito predviđa takav prijenos.

26. Zbog strukturirane i dosljedne analize pravnih pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev, predlažem da se prvo prethodno pitanje preoblikuje na način da valja utvrditi treba li članak 4. stavak 3. UEU-a, članke 45. i 48. UFEU-a, članak 11. stavak 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju i članak 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a tumačiti na način da je država članica kojoj ESB predloži sklapanje takvog sporazuma to dužna i učiniti.

27. U slučaju potvrdnog odgovora, u okviru ispitivanja drugog prethodnog pitanja valja utvrditi treba li prethodno navedene odredbe tumačiti na način da se njima sudu države članice pred kojim je zainteresirana osoba pokrenula postupak dopušta da naloži prijenos u ESB-ov mirovinski sustav mirovinskih prava koja je stekla u mirovinskom sustavu te države članice, čak i ako ne postoji odredba nacionalnog prava ili sporazum sklopljen između dotične države članice i ESB-a kojim se predviđa takav prijenos.

B. Prvo prethodno pitanje

28. Sud koji je uputio zahtjev navodi niz odredbi koje su sve obuhvaćene pravnim poretkom Unije, ali se ipak razlikuju u pogledu svojeg ranga i svoje pravne vrijednosti. U nastavku ću ispitati nalažu li se tim odredbama državama članicama obveze koje mogu poduprijeti zahtjeve člana osoblja ESB-a u situaciji u kojoj se nalazi WP i, po potrebi, koje vrste. Smatram da je prikladno, kao prvo, ispitati primjenjivost pravila javne službe kojima se uređuje prijenos mirovinskih prava i, kao drugo, ocijeniti relevantnost odredbi Ugovorâ.

1. Pravila javne službe kojima se uređuje prijenos mirovinskih prava

29. ESB zbog svojih funkcija povezanih s monetarnom politikom ima visok stupanj autonomije u institucionalnom okviru Unije[6] koji se odražava u njegovim unutarnjim pravilima o prijenosu mirovinskih prava. Međutim, prije nego što ispitam njegove posebnosti, ukratko ću iznijeti opća pravila primjenjiva na dužnosnike i ostale službenike institucija, što će mi omogućiti da donesem relevantne zaključke u pogledu postupanja prema članovima osoblja ESB-a. U tom se kontekstu osobito postavlja pitanje mogu li se potonji članovi osoblja ESB-a pozivati na određena opća

[6] Lenaerts, K. i Van Nuffel, P., *European Union Law*, treće izdanje, London 2011., t. 13. – 097., str. 540., upućuju na članak 130. UFEU-a, iz kojeg proizlazi da ESB, poput nacionalnih središnjih banaka, potpuno neovisno izvršava svoje ovlasti i obavlja svoje zadaće i dužnosti. Prema mišljenju autorâ, ta neovisnost ne znači da je ESB u potpunosti odvojen od Unije, nego je cilj te neovisnosti zapravo zaštititi ESB od bilo kakvog političkog utjecaja u izvršavanju njegovih zadaća.

načela koja se odnose na prijenos doprinosa za mirovinsko osiguranje u javnoj službi Unije unatoč činjenici da se na njih, barem s formalnog gledišta, ne primjenjuje članak 11. stavak 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju [7].

a) Mogućnost prijenosa mirovinskih doprinosa kao „prava" koje se priznaje dužnosnicima i ostalim službenicima Unije

30. Pravo dužnosnika i ostalih službenika Unije da se odluče za prijenos mirovinskih doprinosa na Uniju temelji se na članku 14. PPI-ja. Tom se odredbom Europskom parlamentu i Vijeću daje opća ovlast za utvrđivanje programa prava iz socijalne sigurnosti koja se primjenjuju na dužnosnike i ostale službenike Unije. Zakonodavac Unije predvidio je tu ovlast tako da je člankom 11. stavkom 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju propisao da dužnosnici koji napuštaju službu Unije imaju pravo na prijenos aktuarske protuvrijednosti svojih prava na starosnu mirovinu koja su stekli u Uniji u drugi mirovinski fond, a dužnosnici koji stupe u službu Unije imaju mogućnost isplatiti kapitaliziranu vrijednost mirovinskih prava koja su stekli na temelju aktivnosti koje su obavljali prije mirovinskog sustava Unije. Zajedničko tumačenje članka 14. PPI-ja i članka 11. stavka 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju ne ostavlja mjesta tumačenju u pogledu toga da dužnosnici i ostali službenici Unije imaju puno pravo prenijeti mirovinske doprinose.

31. Doseg tih odredbi osobito je relevantan u pogledu utvrđivanja „istovjetnog" prava za članove osoblja ESB-a. U tom pogledu valja istaknuti da se PPI, uključujući njegov članak 14., primjenjuje na članove osoblja ESB-a, na temelju njegova članka 22. stavka 1., kojim se određuje da se PPI „*također* primjenjuje na [ESB], na članove njezinih tijela i na njezino osoblje, ne dovodeći u pitanje odredbe Protokola o [ESSB-u i ESB-u]". Članak 22. stavak 1. PPI-ja jasno odražava namjeru autora Ugovorâ da se osigura da se prema članovima osoblja ESB-a, kao osobama zaposlenim u instituciji Unije, postupa *jednako* kao i prema svim drugim dužnosnicima ili službenicima Unije, osim ako nije drukčije određeno Statutom ESSB-a i ESB-a i pravnim aktima donesenim na temelju tog statuta.

32. Budući da se ni člankom 36. Statuta ESSB-a, na temelju kojeg su doneseni Uvjeti zaposlenja za osoblje ESB-a, ni bilo kojom drugom odredbom navedenog statuta ESB-u ne dodjeljuje ovlast da donese obvezujuća pravila za treće osobe u području socijalne sigurnosti, područje primjene PPI-ja na članove osoblja ESB-a uključuje pitanja koja se odnose na prava iz socijalne sigurnosti predviđena u njegovu članku 14. i tako obuhvaća i mogućnost prijenosa mirovinskih doprinosa iz država članica u instituciju Unije ili obrnuto. Ovlast za obvezivanje država članica u tom području ostaje na zakonodavcu Unije, odnosno Europskom parlamentu i Vijeću, kao što se to predviđa člankom 14. PPI-ja, koji ju je izvršio uvođenjem u Pravilnik o osoblju prava na prijenos mirovinskih doprinosa. Stoga to pravo valja na „istovjetan" način priznati članovima osoblja ESB-a.

33. U tom pogledu valja podsjetiti na to da je jednako postupanje temeljno načelo prava Unije te je propisano člankom 20. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja). Prema ustaljenoj sudskoj praksi [8], opće načelo jednakog postupanja, kao opće načelo prava Unije,

[7] Iako je točno da ESB ima funkcionalnu autonomiju u okviru koje je uspostavljen sustav koji se razlikuje od onoga predviđenog Pravilnikom o osoblju, kada za svoje službenike utvrđuje pravila kojim se u biti preuzimaju pravila predviđena za dužnosnike, te čak i ako odredbe Pravilnika o osoblju nisu izravno primjenjive na navedene službenike, zaključci koji proizlaze iz sudske prakse koja se odnosi na odredbe Pravilnika o osoblju ipak trebaju ostati relevantni za osoblje ESB-a, barem kada se odnose na pravno pravilo ili načelo koje se primjenjuje na sve institucije i tijela Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 30. lipnja 2021., BZ/ESB, T-554/16, neobjavljenu, EU:T:2021:387, t. 70.).

[8] Vidjeti presudu od 16. prosinca 2020., Vijeće/K. Chrysostomides & Co. i dr. (C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P i C-604/18 P, EU:C:2020:1028, t. 191.).

zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako takvo postupanje nije objektivno opravdano. To se načelo primjenjuje na ESB kao instituciju Unije, na temelju članka 13. UEU-a, na jednak način kao što se primjenjuje na institucije i tijela na koje se odnosi Pravilnik o osoblju. Naime, kao što je na to Sud nedavno podsjetio, opće načelo jednakog postupanja koje je sada propisano člankom 20. Povelje, na temelju njezina članka 51. stavka 1., primjenjuje se na sve institucije i tijela Unije, uključujući i ESB[9]. Isto tako, odredbe Povelje primjenjuju se na države članice Unije, uključujući Talijansku Republiku, kada provode pravo Unije.

34. Što se tiče socijalnih naknada i s njima povezanih prava, čini mi se da se član osoblja ESB-a koji želi prenijeti svoje mirovinske doprinose iz INPS-a u mirovinski sustav ESB-a nalazi u istoj situaciji kao i svaki drugi dužnosnik ili službenik Unije koji želi ostvariti isto pravo. U oba je slučaja riječ o osobama koje stupaju u službu institucije Unije, žele prenijeti uplaćene doprinose u iste države članice i u isti nacionalni sustav socijalne sigurnosti te ostvaruju temeljno pravo na slobodno kretanje. Zbog toga se razlika u postupanju u načelu ne čini opravdanom, podložno *praktičnim rješenjima i uvjetima predviđenim propisom koji se primjenjuje* radi provedbe takvog prijenosa mirovinskih doprinosa unutar ESB-a. Jednako postupanje mora se osigurati i među članovima osoblja te institucije koji bi trebali imati pravo na prijenos koje mogu ostvarivati slobodno i neovisno o državi članici ili državama članicama u kojima su stekli mirovinska prava prije nego što su se zaposlili u samom ESB-u.

35. Kao što je to nekoliko zainteresiranih stranaka navelo u svojim očitovanjima, obrana takvog prava dužnosnikâ i ostalih službenika Unije tim je više nužna jer se člankom 298. UFEU-a jamči da „[u] obavljanju svojih zadaća, institucije, tijela, uredi i agencije Unije imaju potporu otvorene, učinkovite i neovisne europske administracije". Sud je u svojoj sudskoj praksi izričito priznao tu nužnost kada je utvrdio da se smisao prenosivosti mirovinskih prava temelji na potrebi da se „olakša prelazak s nacionalnih radnih mjesta, javnih ili privatnih, u upravu [Unije] i tako zajamče [Uniji] najbolje mogućnosti odabira kvalificiranog osoblja koje već ima odgovarajuće profesionalno iskustvo"[10].

36. Isto tako, Sud je pojasnio da, kako bi imao veći izbor osoblja s odgovarajućim profesionalnim iskustvom, potrebna je „povećan[a] fleksibilnost u području prijenosa [prava u mirovinske sustave Unije u oba smjera], čime je [također] otklonio nesigurnosti s kojima se određeni članovi osoblja moraju suočiti s obzirom na mogućnost prestanka njihova radnog odnosa i nemogućnost stjecanja istovjetnih mirovinskih prava"[11]. Stoga mogućnost prijenosa mirovinskih doprinosa ima ključnu ulogu kako bi se zajamčilo da nijedna prepreka povezana s korištenjem mirovinskih davanja ne utječe na izbor osoba u pogledu prilike za rad i načina rada u službi institucije Unije.

37. Očito je da sva ta razmatranja, koja ispunjavaju zahtjeve otvorene, učinkovite i neovisne europske administracije u smislu članka 298. UFEU-a, vrijede i za članove osoblja ESB-a koji su službenici institucije Unije, na isti način kao i na dužnosnike i ostale službenike institucija Unije na koje se primjenjuje Pravilnik o osoblju. Slijedom toga, prema mojem mišljenju, nema objektivnog razloga za to da se osoblju ESB-a odbije priznati načelo „istovjetnog" prava, naravno, ne dovodeći u pitanje *praktična rješenja i uvjete predviđene propisom koji se primjenjuje*, što ću detaljnije razmotriti u ovom mišljenju. U tom pogledu valja istaknuti da pravo na prijenos

[9] Vidjeti presudu od 6. listopada 2021., Veit/ESB (C-272/20 P, EU:C:2021:814, t. 55.).

[10] Vidjeti presude od 16. prosinca 2004., My (C-293/03, EU:C:2004:821, t. 44.) i od 4. veljače 2021., Ministre de la Transition écologique et solidaire i Ministre de l'Action et des Comptes publics (C-903/19, EU:C:2021:95, t. 23.).

[11] Vidjeti presudu od 4. veljače 2021., Ministre de la Transition écologique et solidaire i Ministre de l'Action et des Comptes publics (C-903/19, EU:C:2021:95, t. 24.).

mirovinskih doprinosa, kao i socijalna prava koja se često trebaju provoditi zakonom [12], zahtijeva poseban propis u svrhu njegove provedbe. Kao što ću to objasniti u nastavku, pravila ESB-a kojima se uređuje prijenos mirovinskih prava razlikuju se u određenim važnim aspektima od ostatka javne službe Unije i, konkretnije, u pogledu njezine provedbe.

b) Razlike između općih pravila javne službe i ESB-ovih pravila o prijenosu mirovinskih prava

38. Najprije valja istaknuti da je cilj „prava" navedenog u članku 11. stavku 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju omogućiti dužnosnicima da ostvarivanje tog prava ovisi samo o njihovu vlastitom izboru. Ostvarivanje tog prava omogućuje činjenica da Pravilnik o osoblju, kao uredba na temelju članka 288. UFEU-a, „ima opću primjenu[, obvezujuća] je u cijelosti i izravno se primjenjuje u svim državama članicama" [13]. Iz toga slijedi da, iako članak 11. stavak 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju ne dovodi do usklađivanja nacionalnih propisa u području mirovina, osim učinaka koje proizvodi u unutarnjem poretku uprave Unije, on ipak obvezuje države članice u mjeri u kojoj je njihova suradnja nužna za njegovu provedbu. Sud je u svojoj sudskoj praksi koja se odnosi na tu odredbu pojasnio da iz toga proizlazi da su države članice, u slučaju kada neka odredba Pravilnika o osoblju zahtijeva provedbene mjere na nacionalnoj razini, dužne donijeti sve odgovarajuće opće ili posebne mjere, na temelju članka 5. UEEZ-a, koji odgovara članku 4. stavku 3. UEU-a [14]. Prema mišljenju Suda, s obzirom na cilj članka 11. stavka 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju, na državama članicama je da provedu konkretna sredstva koja omogućuju korištenje mogućnošću dodijeljenom službenicima da prenesu prava stečena u okviru nacionalnog sustava u mirovinski sustav Unije [15].

39. Iako se člankom 8. Priloga III.a Uvjeta zaposlenja za osoblje ESB-a jasno nastoji osigurati prijenos mirovinskih prava u korist članova osoblja ESB-a, njime se to pravo ipak ne predviđa na isti način kao i člankom 11. stavkom 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju, s obzirom na to da je *njegovo ostvarivanje podložno određenim načinima provedbe i uvjetima* koje treba ispuniti. U tom pogledu valja naglasiti da Uvjeti zaposlenja za osoblje ESB-a imaju isključivo unutarnje učinke jer uređuju samo odnose između te institucije i njezina osoblja. Drugim riječima, sami Uvjeti zaposlenja za osoblje ESB-a ne proizvode pravne učinke prema državama članicama na način da im nalažu obveze. Usto, ESB, za razliku od Parlamenta i Vijeća, nema ovlast za donošenje uredbi u tom području. ESB-ova zakonodavna ovlast ograničena je na vrlo specifične slučajeve povezane s izvršavanjem njegovih statutarnih zadaća, koji su iscrpno navedeni u članku 132. stavku 1. prvoj alineji UFEU-a. Slijedom toga, ostvarivanje tog prava na „istovjetan" način za članove njegova osoblja zahtijeva primjenu drukčijeg pravnog mehanizma.

40. Kako bi se ispravilo nepostojanje obvezujućeg učinka Uvjeta zaposlenja za osoblje ESB-a, prethodno navedenom odredbom predviđa se da ESB „sklapa sporazume i donosi mjere u skladu s drugim mirovinskim sustavima, drugim organizacijama i vladama koje utvrđuje, u svrhu prihvaćanja prijenosa novčanih iznosa u [ESB-ov mirovinski sustav] za članove [osoblja] ESB-a".

[12] Kao što to navodi nezavisna odvjetnica V. Trstenjak u mišljenju u predmetu Dominguez (C-282/10, EU:C:2011:559, t. 78.), pravna pravila kojima se utvrđuju temeljna prava u načelu mogu biti formulirana vrlo apstraktno, osobito kako bi se mogle uzeti u obzir političke ili socijalne promjene. To vrijedi tim više u području socijalnih prava, koja često zahtijevaju pojašnjenja, osobito zato što zbog troškova koje predstavljaju ostvarenje tih prava u konačnici može ovisiti o stvarnim gospodarskim mogućnostima države. Što se tiče provedbe socijalnih prava propisima vidjeti Frenz, W., *Handbuch Europarecht*, sv. 4. (Europäische Grundrechte), Beč 2009., str. 135., t. 444. i Tridimas, T., „On Constitutional Rights and Political Choices", *European Papers – A Journal on Law and Integration*, 2019., br. 2, str. 568.

[13] Vidjeti presude od 20. listopada 1981., Komisija/Belgija (137/80, EU:C:1981:237, t. 7.) i od 4. veljače 2021., Ministre de la Transition écologique et solidaire i Ministre de l'Action et des Comptes publics (C-903/19, EU:C:2021:95, t. 36. i 37.).

[14] Vidjeti presudu od 20. listopada 1981., Komisija/Belgija (137/80, EU:C:1981:237, t. 9.).

[15] Vidjeti presudu od 17. prosinca 1987., Komisija/Luksemburg (315/85, EU:C:1987:569, t. 19.).

Stoga je sklapanje sporazuma s državama članicama, odnosno bilateralni pristup, metoda koju je zakonodavac Unije izabrao u tom slučaju. To je očito jer se izričito zahtijeva da se prijenos „prihvati". Činjenica da ESB ima pravnu osobnost na temelju članka 282. stavka 3. prve rečenice UFEU-a omogućuje mu sklapanje takvih sporazuma s državama članicama, u vlastito ime i za vlastiti račun.

41. S tog stajališta, logično je zaključiti da, ako ne postoji takav sporazum kojim se uređuju uvjeti kako bi se osigurao prijenos mirovinskih prava, član osoblja ESB-a neće moći ostvariti pravo „istovjetno" onomu koje se predviđa člankom 11. stavkom 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju. Budući da se u članku 8. Priloga III.a u pogledu uvjetâ zaposlenja za osoblje ESB-a, kao prvo, upućuje samo na ESB-ovu nadležnost za sklapanje tih sporazuma, pri čemu se uostalom ne navodi ništa u pogledu uloge država članica i da, kao drugo, on ne proizvodi pravne učinke prema trećim osobama, u ovoj fazi analize valja utvrditi kao međuzaključak da ta odredba sama po sebi ne predstavlja dovoljnu pravnu osnovu za to da se državi članici naloži obveza sklapanja sporazuma s ESB-om. Međutim, sudjelovanje te države članice neophodno je zbog toga što bilateralni sporazum po definiciji zahtijeva dvije usklađene izjave o namjeri.

42. Zbog istih razloga valja odbiti primjenu članka 9. točke (c) Uvjeta zaposlenja za osoblje ESB-a kao pravne osnove. Iako se u toj odredbi navodi da se „[n]ačela utvrđena uredbama, pravilima i sudskom praksom koji su primjenjivi na osoblje institucija Unije na odgovarajući […] način uzimaju u obzir za *tumačenje prava i obveza* predviđenih ovim uvjetima [zaposlenja]" (moje isticanje), navedena odredba, kao obično pravilo tumačenja tih (unutarnjih) uvjeta zaposlenja, ipak ne može proizvesti pravno obvezujući učinak za države članice. Tim se više ne može pretpostaviti da ona sama po sebi može ispraviti nepostojanje bilateralnog sporazuma između ESB-a i države članice. Stoga mi se čini da ta odredba nije relevantna u ovom kontekstu.

43. Radi iscrpnosti valja pojasniti da mi se čini da se isključuje svaka primjena po analogiji zbog toga što nema nedostatka koji se treba ispraviti tom analogijom s obzirom na to da se, kao i člankom 11. stavkom 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju, odredbom koja je relevantna u ovom slučaju, odnosno člankom 8. Priloga III.a, Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a također predviđa prijenos mirovinskih prava. Razlika između tih dviju odredbi sastoji se prije svega, kao što sam to upravo objasnio, od navođenja potrebe sklapanja sporazuma s dotičnom državom članicom, koja je u drugom pravilu predviđena kao uvjet za provođenje predmetnog prijenosa, suprotno onomu što se utvrđuje u odredbi Pravilnika o osoblju.

44. Stoga mi se primjena članka 11. stavka 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju, izravno ili po analogiji, kako to predlažu određene zainteresirane stranke, kako bi se zaobišao izričit zahtjev sklapanja sporazuma između ESB-a i dotične države članice, kojim se utvrđuju uvjeti za osiguranje prijenosa mirovinskih prava, čini nedopuštenom zbog toga što bi takav pristup bio protivan izričitoj volji zakonodavca Unije [16]. Unatoč legitimnom interesu da se osigura prijenos mirovinskih prava za sve europske javne službe, čini mi se jasnim da ipak postoje razlike u pogledu ostvarivanja tog prava koje su svojstvene institucionalnom ustrojstvu Unije u trenutačnoj fazi njezina razvoja.

[16] Kao što sam to objasnio u svojem mišljenju u predmetu Komisija/Hansol Paper (C-260/20 P, EU:C:2022:13, t. 127.), u metodi pravnog tumačenja primjena po analogiji obično podliježe određenim uvjetima, odnosno potrebi da se ispravi pravni nedostatak primjenom pravnog pravila na drukčiju pretpostavku, ali kod koje slučaj koji nije naveden zadržava sličnost na razini „omjera" ili „ključnog identiteta". To očito vrijedi samo pod uvjetom da se zakonodavac tomu formalno ne suprotstavlja.

45. Načelo jedinstvenosti javne službe Unije, uvedeno člankom 9. stavkom 3. Ugovora iz Amsterdama, u skladu s kojim se na sve dužnosnike svih institucija Unije primjenjuje jedinstveni pravilnik kao i iste odredbe [17], u načelu ne sprečava donošenje, a stoga ni primjenu različitih sustava za osoblje kada se predmetnoj instituciji prizna regulatorna autonomija [18], kao što je to slučaj s ESB-om, na temelju članka 36. Protokola o ESSB-u i ESB-u.

46. Iako se razmatranja navedena u ovom mišljenju, povezana s načelom jednakog postupanja na temelju članka 20. Povelje, kao i s javnim interesom za raspolaganje „otvorenom, učinkovitom i neovisnom europskom administracijom" u smislu članka 298. UFEU-a, mogu pokazati relevantnima prilikom utvrđivanja konkretnih pravila o prijenosu mirovinskih prava u okviru pregovora čiji je cilj sklapanje sporazuma između ESB-a i države članice, osobito radi potpore nediskriminirajućem postupanju s članovima osoblja ESB-a i kako bi se toj instituciji omogućio izbor kvalificiranog osoblja iz svih država članica, ipak valja priznati da prethodno navedene odredbe ne mogu same po sebi poslužiti kao pravna osnova kako bi se neku državu članicu obvezalo na sklapanje takvog sporazuma.

c) Međuzaključak

47. Iz ove analize pravila javne službe kojima se uređuje prijenos mirovinskih prava proizlazi da članak 11. stavak 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju ni izravno ni po analogiji nije primjenjiv na članove osoblja ESB-a. Slijedom toga, iz te odredbe ne može proizlaziti nikakva obveza za državu članicu koja se sastoji od sklapanja sporazuma s tom institucijom. Ni članak 8. Priloga III.a Uvjeta zaposlenja za osoblje ESB-a nije dovoljna pravna osnova za to da joj se naloži takva obveza.

2. Odredbe o slobodnom kretanju radnika

48. Nadalje, valja ispitati mogu li članci 45. i 48. UFEU-a o slobodnom kretanju radnika biti odgovarajuća pravna osnova za to da se državi članici naloži obveza da osigura ostvarenje prava na prijenos mirovinskih prava, kao što to predlaže sud koji je uputio zahtjev. U tom kontekstu, treba podsjetiti na presudu Gardella [19], u kojoj je Sud odlučio o usklađenosti s prethodno navedenim odredbama nemogućnosti dužnosnika međunarodne organizacije da ostvari pravo na prijenos u potonju međunarodnu organizaciju mirovinskih prava stečenih u okviru profesionalnih djelatnosti koje je prethodno obavljao u svojoj državi članici podrijetla.

49. U navedenoj je presudi Sud podsjetio na svoju sudsku praksu u skladu s kojom građanin Unije koji radi u državi članici koja nije država njegova podrijetla i koji je prihvatio posao u međunarodnoj organizaciji podliježe primjeni članka 45. UFEU-a [20]. Slijedom toga, ne mogu mu se uskratiti socijalna prava i pogodnosti koje mu pruža ta odredba [21]. To osobito podrazumijeva zabranu svake zapreke slobodnom kretanju radnika unutar Unije, odnosno svake mjere koja, čak i kada se primjenjuje bez diskriminacije na temelju državljanstva, može otežati ili učiniti manje privlačnim uživanje te temeljne slobode koju UFEU jamči građanima Unije [22].

[17] Vidjeti presudu od 14. prosinca 2017., RL/Sud Europske unije (T-21/17, EU:T:2017:907, t. 51.).

[18] Vidjeti presudu od 16. rujna 1997., Gimenez/Comité des régions (T-220/95, EU:T:1997:130, t. 73.) i rješenje od 11. listopada 2012., Cervelli/Komisija (T-622/11 P, EU:T:2012:538, t. 25.).

[19] Presuda od 4. srpnja 2013. (C-233/12, EU:C:2013:449)

[20] Presuda od 4. srpnja 2013., Gardella (C-233/12, EU:C:2013:449, t. 25.)

[21] Vidjeti presudu od 6. listopada 2016., Adrien i dr. (C-466/15, EU:C:2016:749, t. 25.).

[22] Vidjeti presudu od 6. listopada 2016., Adrien i dr. (C-466/15, EU:C:2016:749, t. 26.).

50. Prema mojem mišljenju, budući da se na osobu WP, kao člana osoblja ESB-a, ne primjenjuje Pravilnik o osoblju, i to zato što ESB ima vlastita pravila za svoje osoblje, donesena na temelju članka 36. Protokola o ESSB-u i ESB-u, treba ga smatrati „radnikom" u smislu članka 45. UFEU-a. Međutim, još treba utvrditi može li se nepostojanje sporazuma između ESB-a i države članice, kao u okolnostima ovog slučaja, smatrati „zaprekom" u smislu definicije navedene u prethodnoj točki ovog mišljenja. Sud očito mora odgovoriti niječno na to pitanje jer je u prethodno navedenoj presudi odlučio da članak 45. UFEU-a ne obvezuje države članice da omoguće prijenos mirovinskih prava stečenih u državi članici podrijetla u mirovinski sustav drugog poslodavca, bez obzira na to je li riječ o drugoj državi članici ili međunarodnoj organizaciji [23].

51. Sud je pojasnio da se tom odredbom ne nalaže obveza sklapanja međunarodnog ugovora u tu svrhu [24], što mi se čini važnim istaknuti u kontekstu ispitivanja tog prvog prethodnog pitanja, s obzirom na zahtjev iz članka 8. Priloga III.a Uvjeta zaposlenja za osoblje ESB-a koji se sastoji od sklapanja bilateralnog sporazuma radi omogućivanja takvog prijenosa mirovinskih prava u ESB-ov mirovinski sustav. Taj zaključak proizlazi iz tumačenja obveza iz članka 45. UFEU-a, kao i iz članka 48. UFEU-a i uredbi donesenih na temelju tog članka, kojima se ne predviđa pravo na provedbu tog prijenosa.

52. Budući da taj zaključak proizlazi iz tumačenja relevantnih odredbi primarnog prava, a ne iz činjenice da je u tom konkretnom slučaju predmetna organizacija, odnosno Europski patentni ured (EPO), tijelo izvan institucija Unije, ne može se prihvatiti argument osobe WP prema kojem se, s obzirom na činjenicu da je, suprotno tomu, u ovom slučaju ESB institucija Unije, na temelju običnog tumačenja *a contrario* presude od 4. srpnja 2013., Gardella (C–233/12, EU:C:2013:449) može zaključiti da je činjenica da je INPS odbio odobriti osobi WP predmetni prijenos protivna slobodnom kretanju radnika. Nepostojanje obveze prihvaćanja prijenosa mirovinskih prava na temelju odredbi Ugovora o slobodnom kretanju radnika stoga vrijedi i za institucije Unije na koje se ne primjenjuje članak 11. stavak 2. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju, kao što je to pojašnjeno u kasnijoj sudskoj praksi u području javne službe [25].

53. Zbog prethodno navedenih razloga, valja utvrditi kao međuzaključak da se odredbama iz članaka 45. i 48. UFEU-a, koje se odnose na slobodno kretanje radnika, državi članici ne nalaže obveza osiguranja prijenosa mirovinskih prava u ESB-ov mirovinski sustav na temelju bilateralnog sporazuma koji treba sklopiti u tu svrhu.

3. Obveza lojalne suradnje

54. Razmatranja iznesena u prethodnim točkama pokazuju da se može pozivati na nekoliko odredbi kako bi se zahtijevalo priznanje „istovjetnog" prava člana osoblja ESB-a da zatraži prijenos mirovinskih prava stečenih u institutu nadležnom za socijalnu sigurnost države članice u mirovinski sustav tog instituta. Međutim, nesporno je da je sklapanje sporazuma s tom državom članicom apsolutno nužno kako bi se osigurala provedba tog prava. Drugim riječima, sporazum koji treba sklopiti jest „neophodan uvjet" za postizanje tog cilja.

[23] Presuda od 4. srpnja 2013., Gardella (C-233/12, EU:C:2013:449, t. 35. i 36.)

[24] Presuda od 4. srpnja 2013., Gardella (C-233/12, EU:C:2013:449, t. 35.)

[25] Vidjeti presudu od 16. siječnja 2014., Guinet/BEI (F-107/12, EU:F:2014:1, t. 77.), u kojoj je Službenički sud presudio da iz članka 45. UFEU-a ne proizlazi obveza države članice da predvidi mogućnost prijenosa za člana osoblja EIB-a kapitalizirane vrijednosti prethodno stečenih mirovinskih prava u EIB-ov mirovinski sustav niti obveza da sklopi sporazum u tu svrhu.

55. Iako se čini da se člankom 8. Priloga III.a Uvjeta zaposlenja za osoblje ESB-a tijelima ESB-a povjerava zadaća sklapanja sporazuma s državama članicama [26], uloga potonjih država članica u svrhu izvršenja te zadaće ipak je ključna. Naime, budući da „sporazum" u smislu te odredbe s pravnog gledišta zahtijeva dvije usklađene izjave o namjeri kojima se stvara uzajamna obveza, logično je pretpostaviti da je ključno *aktivno sudjelovanje* dotične države članice u okviru pregovora i sklapanja tog sporazuma. S obzirom na to utvrđenje, postavlja se pitanje koje *konkretne obveze* pravo Unije nalaže državi članici u okolnostima na koje se odnosi prethodno navedena odredba.

56. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, na temelju načela lojalne suradnje iz članka 4. stavka 3. UEU-a, države članice dužne su poduzeti sve potrebne mjere kako bi institucije Unije mogle izvršavati svoje zadaće. Konkretno, kao što je to Sud utvrdio u svojoj sudskoj praksi, to načelo predstavlja prepreku postupanju država članica u području prijenosa mirovinskih prava čiji je učinak da institucijama Unije otežavaju zapošljavanje osoblja [27].

57. Što se konkretno tiče potencijalnih službenika Unijinih institucija koji već imaju određeno profesionalno iskustvo, Sud je nedavno podsjetio na to da, na temelju načela lojalne suradnje, države članice mogu otežati „Uniji […] zapošljavanje javnih službenika s određenim stažem" [28]. Smatram da se načela koja proizlaze iz te presude, koja je donesena u predmetu koji se odnosi na bivšeg člana državne uprave, trebaju primjenjivati i na osobe koje, kao i WP, imaju profesionalno iskustvo u privatnom sektoru jer je zahtjev da se institucijama Unije ne uskrati mogućnost suradnje s iskusnim osobljem općenite prirode te se primjenjuje neovisno o posebnosti iskustva zainteresirane osobe.

58. Osim toga, valja istaknuti da je suradnja države članice u ovom kontekstu ključna za izbjegavanje situacije koja se teško može uskladiti s jednakim postupanjem, na koje sam već skrenuo pozornost u ovom mišljenju [29], odnosno opasnosti da se prema članovima osoblja ESB-a, državljanima jedne države članice, postupa na manje povoljan način nego prema onima iz drugih, savjesnijih država članica, koje su već sklopile takav sporazum i time svojim državljanima koji su zaposleni u ESB-u omogućile da djelotvorno iskoriste mogućnost iz članka 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a.

59. Očito je da bi takva situacija dovela u pitanje ne samo cilj iz članka 298. UFEU-a da se raspolaže „otvorenom, učinkovitom i neovisnom europskom administracijom", nego i načelo jedinstvenosti javne službe, koje je već navedeno u ovom mišljenju [30], a bila bi protivna i zajedničkom interesu Unije i države članice da se olakša zapošljavanje budućih članova osoblja iz te države članice, čime se osigurava zapošljavanje na najširoj mogućoj zemljopisnoj osnovi, kao što se to uostalom zahtijeva člankom 27. Pravilnika o osoblju. Želim naglasiti da se ta razmatranja, koja su povezana s Unijinom politikom zapošljavanja, bez iznimke primjenjuju na sve njezine institucije, tijela, urede i agencije, uključujući i ESB. Budući da je sklapanje takvog sporazuma s ESB-om u interesu same države članice, može se razumno očekivati da će ona u potpunosti surađivati.

[26] U francuskoj („La BCE *conclut* des accords") i engleskoj jezičnoj verziji („The ECB *shall enter* into agreements") (moje isticanje).

[27] Vidjeti presudu od 16. prosinca 2004., My (C-293/03, EU:C:2004:821, t. 48.) i rješenje predsjednika Suda od 18. rujna 2009., Ricci i Pisaneschi (C-286/09 i C-287/09, neobjavljeno, EU:C:2009:566, t. 33.).

[28] Presuda od 4. veljače 2021., Ministre de la Transition écologique et solidaire i Ministre de l'Action et des Comptes publics (C-903/19, EU:C:2021:95, t. 34.)

[29] Vidjeti točku 34. i sljedeće točke ovog mišljenja.

[30] Vidjeti točke 36. i 46. ovog mišljenja.

60. Točno je da, iako se načelo lojalne suradnje ne može tumačiti na način da se njime državu članicu obvezuje da prihvati svaki nacrt sporazuma koji je pripremio ESB i koji bi eventualno mogao prouzročiti poteškoće prilikom njegove provedbe na nacionalnoj razini, država članica u okviru pregovora ipak mora *aktivno i u dobroj vjeri surađivati* kako bi uklonila postojeće prepreke. Kao što je Sud na to podsjetio, suradnja države članice potrebna je prije svega kada je riječ o rješavanju praktičnih pitanja, kao što je određivanje metode izračuna radi omogućavanja prijenosa mirovinskih prava u mirovinski sustav institucija Unije [31].

61. Iako države članice zadržavaju nadležnost za uređenje vlastitog sustava socijalne sigurnosti, pri čemu osobito određuju uvjete za ostvarivanje prava u području socijalne sigurnosti, one su ipak dužne prilikom izvršenja te nadležnosti poštovati pravo Unije [32]. Ne čini mi se da puko odbijanje vođenja pregovora ili ozbiljnog ispitivanja konkretnog prijedloga koji je podnio ESB predstavlja stav koji je u skladu s duhom lojalne suradnje na koji se upućuje u članku 4. stavku 3. UEU-a. Naime, takav stav ometa izvršavanje zadaća povjerenih ESB-ovim tijelima.

62. U tom pogledu valja napomenuti da iz očitovanja podnesenih Sudu proizlazi da je ESB-ov službeni zahtjev za postizanje sporazuma podnesen 22. prosinca 2005. U tu je svrhu ESB izradio i dostavio nacrt bilateralnog sporazuma koji treba potpisati s INPS-om, koji se uvelike temeljio na sporazumu koji je na snazi između INPS-a i EIB-a. Stoga ESB od Talijanske Republike već 16 godina traži da sklopi sporazum na temelju članka 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a a da nije dobio odgovor, i to zato što se, prema mišljenju talijanskih tijela, prijenos mirovinskih prava u ovom slučaju ne može provesti bez „zakonodavne inicijative”.

63. Međutim, osim činjenice da talijanska tijela nisu mogla pronaći rješenje u tom pogledu, takav je odgovor teško objasniti s obzirom na to da se, kao prvo, čini da sklapanje sporazuma s INPS-om za osoblje koje radi u EIB-u nije predstavljalo nikakvu posebnu poteškoću, do te mjere da je taj sporazum postignut i proveden na temelju obične upravne okružnice [33]. Kao drugo, valja napomenuti da su, u skladu s informacijama dostavljenima Sudu, gotovo sve države članice monetarne unije odavno sklopile sporazume s ESB-om kako bi se odobrio prijenos mirovinskih prava. Kao treće, valja istaknuti da ni talijanska vlada ni INPS u svojim pisanim očitovanjima nisu pružili objašnjenje koje bi opravdalo to kašnjenje u sklapanju sporazuma s ESB-om. Nisu predložili ni konkretno rješenje kako bi izišli iz naizgled bezizlazne situacije. Čini se da svi ti elementi upućuju na nedostatak suradnje Talijanske Republike.

64. Kao što je to nekoliko zainteresiranih stranaka navelo u svojim očitovanjima, situacija u kojoj se trenutačno nalazi ESB u odnosu na Talijansku Republiku, koju obilježava dugo razdoblje pravne nesigurnosti u pogledu mogućnosti osiguranja prijenosa mirovinskih prava, može odvratiti zainteresirane osobe koje već raspolažu određenim profesionalnim iskustvom od toga da prihvate zaposlenje u ESB-u. Taj odvraćajući učinak tim je veći jer druge institucije, tijela, uredi ili agencije Unije, na koje se primjenjuju Pravilnik o osoblju i CEOS i koji u određenoj mjeri konkuriraju ESB-u u zapošljavanju iskusnog osoblja, mogu jamčiti takav prijenos. Ta se situacija teško može uskladiti i s načelom jednakog postupanja jer se prema članovima vlastitog osoblja, koji su talijanski državljani, postupa nepovoljnije nego prema onima iz drugih država članica koje zapošljava sam ESB ili s onima koji rade u drugim institucijama Unije. U ovoj fazi analize želim utvrditi da su se rizici za ESB i članove njegova osoblja, na koje se upućuje u ovom mišljenju, u tom konkretnom slučaju ostvarili.

[31] Vidjeti presudu od 5. prosinca 2013., Časta (C-166/12, EU:C:2013:792, t. 37.).

[32] Vidjeti presude od 7. ožujka 2018., DW (C-651/16, EU:C:2018:162, t. 16.) i od 13. veljače 2019., Rohart (C-179/18, EU:C:2019:111, t. 14.).

[33] Vidjeti točku 16. ovog mišljenja.

65. Iz prethodno navedenog proizlazi da načelo lojalne suradnje, utvrđeno u članku 4. stavku 3. UEU-a, predstavlja odgovarajuću pravnu osnovu s obzirom na to da se njime od dotične države članice zahtijeva da poduzme sve potrebne mjere kako bi podržala ESB prilikom obavljanja njegovih zadaća. To vrijedi tim više za mjere koje zahtijevaju aktivno sudjelovanje te države članice, kao što je sklapanje bilateralnih sporazuma čiji je cilj osigurati prijenos mirovinskih prava.

66. S obzirom na prethodno navedena razmatranja, smatram da načelo lojalne suradnje valja tumačiti na način da je država članica na prijedlog ESB-a dužna aktivno i u dobroj vjeri sudjelovati u pregovorima čiji je cilj sklapanje sporazuma s ESB-om o prijenosu u njegov mirovinski sustav mirovinskih prava koja je njegovo osoblje steklo u sustavu te države članice.

4. Odgovor na prvo prethodno pitanje

67. S obzirom na prethodno navedeno, predlažem da se na prvo pitanje odgovori da članak 4. stavak 3. UEU-a treba tumačiti na način da je država članica kojoj ESB predlaže sklapanje sporazuma na temelju članka 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a o prijenosu u njegov mirovinski sustav mirovinskih prava koja je njegovo osoblje steklo u sustavu te države članice dužna aktivno i u dobroj vjeri sudjelovati u pregovorima čiji je cilj sklapanje takvog sporazuma s ESB-om.

C. Drugo prethodno pitanje

1. Opća razmatranja

68. Svojim drugim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. stavak 3. UEU-a, članke 45. i 48. UFEU-a, članak 11. Priloga VIII. Pravilniku o osoblju i članak 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a tumačiti na način da se njima sudu države članice pred kojim je zainteresirana osoba pokrenula postupak dopušta da naloži prijenos u ESB-ov mirovinski sustav mirovinskih prava koja je zainteresirana osoba stekla u mirovinskom sustavu te države članice, čak i ako ne postoji odredba nacionalnog prava ili sporazum sklopljen između dotične države članice i ESB-a kojim se predviđa takav prijenos.

69. Kao što je to navedeno u točki 54. ovog mišljenja, potpisivanje takvog sporazuma između ESB-a i dotične države članice jest „neophodan uvjet” za ostvarivanje prava na prijenos mirovinskih prava. U jasnom tekstu članka 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a već ne postoji nikakva dvojba u tom pogledu. Naime, nijedna od različitih odredbi koje su se ispitale u okviru ove analize sama po sebi ne omogućuje da se ispravi nepostojanje takvog sporazuma. Međutim, primjenom načela lojalne suradnje može se zahtijevati da se državu članicu obveže da pridonese uspjehu pregovora o sklapanju tog sporazuma.

70. S obzirom na to, valja ipak uzeti u obzir činjenicu da se drugo prethodno pitanje odnosi na posebnu situaciju, odnosno onu u kojoj nesklapanje takvog sporazuma proizlazi iz propuštanja dotične države članice da prihvati ESB-ov prijedlog u tom smislu. Stoga smatram da bi u odgovoru na to pitanje sudu koji je uputio zahtjev trebalo razjasniti mjere koje može donijeti u slučaju takvog propusta, koji je protivan pravu Unije.

2. Obveza države članice da osigura sudsku zaštitu prava koja se pojedincima dodjeljuju na temelju prava Unije

71. U tom pogledu najprije želim istaknuti da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, na sudovima država članica da u skladu s načelom lojalne suradnje, koje je predviđeno člankom 4. stavkom 3. UEU-a, osiguraju sudsku zaštitu prava koja pojedinci imaju na temelju prava Unije. Osim toga, člankom 19. stavkom 1. UEU-a državama članicama nalaže se da osiguraju pravne lijekove dostatne za osiguranje učinkovite pravne zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije [34].

72. Isto tako, valja podsjetiti na to da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, u nedostatku propisa u pravu Unije na nacionalnom pravnom poretku svake države članice da odredi nadležne sudove i utvrdi postupovna pravila za podnošenje tužbi koja će osigurati zaštitu prava koja pojedinci izvode iz prava Unije. Ta pravila ne smiju biti nepovoljnija od onih kojima su uređene slične situacije u unutarnjem pravu (načelo ekvivalentnosti) i da ne čine u praksi nemogućim ili pretjerano otežanim korištenje prava dodijeljenih pravom Unije (načelo djelotvornosti). Naime, što se tiče potonjeg načela, valja podsjetiti na to da je pravo na učinkovito pravno sredstvo pred nepristranim sudom sadržano u članku 47. Povelje koje predstavlja potvrdu načela djelotvorne sudske zaštite [35].

3. Mogućnost da se od nadležnog suda zatraži da obveže upravna tijela na pregovaranje u dobroj vjeri i sklapanje sporazuma

73. Prema mojem mišljenju, iz razmatranja navedenih u prethodnim točkama može se zaključiti da, kada sud države članice smatra da nadležna tijela te države članice, protivno pravu Unije, nisu sklopila s ESB-om sporazum koji je on predložio radi prijenosa u njegov mirovinski sustav mirovinskih prava koja su članovi njegova osoblja stekli u okviru mirovinskog sustava navedene države članice ili barem *aktivno i u dobroj vjeri sudjelovati u pregovorima* čiji je cilj sklapanje takvog sporazuma, taj sud treba *utvrditi nezakonitost tog nesklapanja* i, po potrebi, donijeti mjere predviđene primjenjivim nacionalnim postupovnim pravilima kako bi *obvezao navedena tijela da započnu pregovore s ESB-om radi postizanja sporazuma i zatim izvrše zatraženi prijenos*.

74. Tumačenje prava Unije u skladu s kojim se od suda države članice zahtijeva da naloži konkretne obveze upravnim tijelima prema ESB-u osigurava da ta država članica postupa u skladu s načelom lojalne suradnje. Tradicionalni sustav raspodjele i ravnoteže ovlasti u državama članicama, prema mojem mišljenju, predstavlja jamstvo stvarnog ispunjenja obveza koje država ima na temelju prava Unije. Budući da se primjenjiva postupovna pravila mogu razlikovati ovisno o pravnom poretku, na nadležnom je sudu da poduzme najučinkovitije mjere kojima raspolaže na temelju nacionalnog prava, uključujući mogućnost izdavanja naloga za sklapanje sporazuma i prijenos koji se zahtijeva u određenom roku, pod prijetnjom sankcija [36].

[34] Vidjeti presude od 19. studenoga 2014., ClientEarth (C-404/13, EU:C:2014:2382, t. 52.) i od 8. studenoga 2016., Lesoochranárske zoskupenie VLK (C-243/15, EU:C:2016:838, t. 50.).

[35] Vidjeti presudu od 26. lipnja 2019., Craeynest i dr. (C-723/17, EU:C:2019:533, t. 54.).

[36] Vidjeti presude od 19. studenoga 2014., ClientEarth (C-404/13, EU:C:2014:2382, t. 58.) i od 26. lipnja 2019., Craeynest i dr. (C-723/17, EU:C:2019:533, t. 56.), u kojima je Sud nacionalnim sudovima naložio obvezu da prema nadležnim upravnim tijelima poduzmu sve potrebne mjere, poput naloga, kako bi se osiguralo poštovanje prava Unije o okolišu. Cilj naloga koji trebaju donijeti nacionalni sudovi bio je obvezati upravna tijela da donesu konkretne mjere predviđene zakonodavstvom Unije, odnosno da izrade plan za kvalitetu zraka i uspostave točke uzrokovanja koje omogućuju mjerenje kvalitete zraka.

75. Ovlast izdavanja naloga je mogućnost koju ima sud da naloži stranci da učini ili ne učini takvu radnju koju on odredi, eventualno pod prijetnjom novčane kazne [37]. Sud pred kojim se vodi spor tako može pojedincu ili upravi naložiti da poduzme neku mjeru u određenom smislu ako presuda nužno podrazumijeva da jedna od stranaka u sporu donese tu mjeru. Trenutačno se nijedan propis Unije ne odnosi na načelo u skladu s kojim nacionalni sud može izdati nalog. Osim toga, to se načelo ne primjenjuje ujednačeno u državama članicama, osobito kada je nalog izdan upravi.

76. Međutim, ta ovlast suda da izda nalog upravi priznaje se u nekoliko država članica [38]. U skladu s predmetnim nacionalnim pravnim poretkom, sud ima opću ovlast da upravi izda nalog ili ograničeniju ovlast koja isključuje vladu i njezine neposredne suradnike. Što se tiče glavnog postupka, čini se prikladnim da se nacionalnom sudu povjeri zadaća određivanja nužnosti i, po potrebi, uvjeta u kojima se ovlast izdavanja naloga može izvršavati u okviru njegova unutarnjeg pravnog poretka i u skladu s načelima djelotvornosti i ekvivalentnosti. U okviru te ocjene nacionalni sud treba zajamčiti potpunu provedbu svojih odluka.

4. Mogućnost utvrđivanja odgovornosti dotične države članice za povredu prava Unije zbog toga što nije pregovarala u dobroj vjeri

77. Ne može se isključiti ni mogućnost, na koju se pozivaju određene zainteresirane stranke, da se utvrdi odgovornost dotične države članice za povredu prava Unije ako ta država članica, protivno pravu Unije, ne sklopi sporazum i ne pristane na zatraženi prijenos, ako su za to ispunjeni uvjeti. U tom pogledu valja podsjetiti na to da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, oštećenici imaju pravo na naknadu štete prouzročene povredom prava Unije koja se može pripisati državi članici kada se ispune tri uvjeta, odnosno da je svrha povrijeđenog pravnog pravila Unije da im se priznaju prava, da je povreda tog pravila dovoljno ozbiljna i da postoji izravna uzročna veza između te povrede i štete koju su ti pojedinci pretrpjeli [39]. Načelno, na nacionalnim je sudovima da primijene te uvjete koji omogućuju da se utvrdi odgovornost država članica za štete nastale pojedincima povredom prava Unije, u skladu s uputama Suda za tu primjenu [40].

78. Međutim, dvojim u pogledu učinkovitosti tog pristupa u kontekstu ovog predmeta i to zbog razloga koje ću iznijeti u nastavku. Kao prvo, iako mogućnost prijenosa u ESB-ov mirovinski sustav mirovinskih prava stečenih u mirovinskom sustavu države članice predstavlja pravo „istovjetno" onomu koje se dodjeljuje dužnosnicima i ostalim službenicima Unije na temelju Pravilnika o osoblju i CEOS-a, to pravo ipak zahtijeva provedbu na temelju sporazuma u kojem treba utvrditi, među ostalim, iznos koji odgovara mirovinskim pravima koja treba prenijeti u ESB-ov mirovinski sustav [41]. U slučaju da se pokaže nemogućim odrediti takav iznos s potrebnom sigurnosti, svakim zahtjevom za naknadu štete nužno bi se samo općenito utvrđivala odgovornost dotične države članice za povredu prava Unije. Međutim, to bi imalo za posljedicu da u konkretnom slučaju nije ispunjen bitan uvjet za priznavanje prava na naknadu štete, odnosno postojanje štete. Kao drugo, s obzirom na to da se ne može isključiti da će šteta koju je pretrpjela zainteresirana osoba u praksi nastati tek u trenutku kada odluči otići u mirovinu, postoji rizik da

[37] Vidjeti u tom pogledu mišljenje nezavisnog odvjetnika Y. Bota u predmetu Wall (C-91/08, EU:C:2009:659, t. 132. i 133.).

[38] Vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika Y. Bota u predmetu Wall (C-91/08, EU:C:2009:659, t. 134.).

[39] Vidjeti presude od 16. srpnja 2020., Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-129/19, EU:C:2020:566, t. 34.) i od 25. ožujka 2021., Balgarska Narodna Banka (C-501/18, EU:C:2021:249, t. 113.).

[40] Vidjeti presudu od 16. srpnja 2020., Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-129/19, EU:C:2020:566, t. 35.).

[41] Vidjeti točku 61. ovog mišljenja.

nadležni sud odbije pravni lijek koji je ta osoba podnijela prije tog datuma i kojim traži da joj se prizna takvo pravo na naknadu štete zbog toga što nisu ispunjeni uvjeti predviđeni sudskom praksom.

79. Smatram da prvi pristup predložen u ovom mišljenju najbolje odgovara interesima dotičnih članova osoblja ESB-a, pri čemu ne isključujem *a priori* da sud kojem je podnesen zahtjev za naknadu štete protiv države članice koja ju je počinila možda može uspješno savladati prethodno navedene prepreke, primjerice utvrđivanjem određenog iznosa koji odgovara šteti pretrpljenoj na temelju određenih kriterija koje priznaju sporne stranke. Naime, takav pristup pruža dugoročno rješenje za cjelokupno osoblje koje jamči potrebnu pravnu sigurnost. Štoviše, pregovori o sporazumu omogućuju i reguliranje prijenosa mirovinskih prava u obrnutom smjeru, odnosno iz ESB-ova mirovinskog sustava u nacionalni mirovinski sustav, što može biti privlačno svim članovima osoblja ESB-a koji se žele vratiti u svoju državu članicu podrijetla. Naposljetku, prednost je takvog pristupa mogućnost upravnih tijela dotične države članice da ispune, barem naknadno, svoje obveze koje proizlaze iz načela lojalne suradnje.

80. Međutim, na nadležnom je sudu da ispita koji se pristup čini održivim na temelju svojeg nacionalnog pravnog poretka i za postizanje željenog cilja, odnosno osiguranja prijenosa u ESB-ov mirovinski sustav mirovinskih prava stečenih u mirovinskom sustavu dotične države članice.

5. Odgovor na drugo prethodno pitanje

81. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem da se na drugo prethodno pitanje odgovori da članak 4. stavak 3. UEU-a treba tumačiti na način da, kad zainteresirana osoba pokrene postupak pred sudom države članice u kojem traži prijenos u ESB-ov mirovinski sustav svojih mirovinskih prava stečenih u mirovinskom sustavu te države članice, taj sud treba poduzeti sve mjere predviđene primjenjivim nacionalnim postupovnim pravilima kako bi obvezao upravna tijela da aktivno i u dobroj vjeri sudjeluju u pregovorima čiji je cilj sklapanje sporazuma na temelju članka 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a i izvrše zatraženi prijenos. Taj sud treba i ocijeniti mogućnost utvrđivanja odgovornosti dotične države članice za povredu načela lojalne suradnje zbog toga što nije postupila u skladu s tim obvezama.

VI. Zaključak

82. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prethodna pitanja koja je uputio Tribunale Ordinario di Asti (Redovni sud u Astiju, Italija) odgovori na sljedeći način:

1. Članak 4. stavak 3. UEU-a treba tumačiti na način da je država članica kojoj Europska središnja banka (ESB) predlaže sklapanje sporazuma na temelju članka 8. Priloga III.a Uvjetima zaposlenja za osoblje ESB-a o prijenosu u njegov mirovinski sustav mirovinskih prava koja je njegovo osoblje steklo u mirovinskom sustavu te države članice dužna aktivno i u dobroj vjeri sudjelovati u pregovorima čiji je cilj sklapanje takvog sporazuma s ESB-om.

2. Članak 4. stavak 3. UEU-a treba tumačiti na način da, kad zainteresirana osoba pokrene postupak pred sudom države članice u kojem traži prijenos u ESB-ov mirovinski sustav svojih mirovinskih prava stečenih u mirovinskom sustavu te države članice, taj sud treba poduzeti sve mjere predviđene primjenjivim nacionalnim postupovnim pravilima kako bi obvezao upravna tijela da aktivno i u dobroj vjeri sudjeluju u pregovorima čiji je cilj sklapanje

sporazuma s ESB-om i izvrše zatraženi prijenos. Navedeni sud treba i ocijeniti mogućnost utvrđivanja odgovornosti dotične države članice za povredu načela lojalne suradnje zbog toga što nije postupila u skladu s tim obvezama.